

Тези XVII науково-практичної конференції «Сучасна дитяча ендокринологія» 24—25 квітня 2025 р.

DOI: <http://doi.org/10.30978/UJPE2025-1-51>

Оцінка чинників середовища та спадкової схильності до стресових розладів і порушень адаптації в сім'ях дівчат-підлітків з олігоменореєю в умовах війни в Україні

Н.В. Багацька

ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», Харків

Assessment of environmental factors and hereditary predisposition to stress disorders and adjustment disorders in families of adolescent girls with oligomenorrhea in the context of the war in Ukraine

N.V. Bagatska

SI «Institute for Children and Adolescents Health Care of the NAMS of Ukraine», Kharkiv

Проблема порушень жіночої статевої системи залишається актуальною в Україні. Установлено багато чинників, які можуть негативно вплинути на стан менструальної функції в дівчат-підлітків (соціальні, біологічні, імунологічні, генетичні тощо). Унаслідок впливу комплексу зазначених чинників на незрілий організм дівчини можуть відбуватися патологічні зміни в різних органах і системах (функціональні, морфологічні та генетичні).

На сучасному етапі особливого значення набуває психічне та психологічне здоров'я дівчат через вплив такого стресорного чинника, як війна в Україні, на стан їхньої статевої системи.

Мета роботи — виявити спадкову схильність до розладів статевої системи, ендогенні та екзогенні чинники в сім'ях дівчат з олігоменореєю.

Матеріали та методи. Генеалогічне обстеження проведене в 53 сім'ях дівчат-підлітків з олігоменореєю (ОМ). На підставі комплексного психологічного та психічного обстеження дівчат з ОМ виділено три групи: перша — дівчата з відсутністю схильності до стресу та порушень адаптації (14 пробандів), друга — дівчата з проміжним станом (14 пробандів), третя — дівчата з психічними розладами й порушеннями адаптації (25 пробандів).

Збір генеалогічного аналізу проводили в сім'ях дівчат з ОМ у 2022—2025 років. У родовах хворих дівчат з'ясовували наявність екзогенних і ендогенних чинників та частоту хронічних неінфекційних хвороб у родичів трьох ступенів спорідненості з пробандом: I ступінь — батьки, матері, рідні брати та сестри, II ступінь — бабусі, діди, полусибси (брати й сестри), дядьки, тітки, III ступінь — двоюрідні брати та сестри, прадідусі та прабабусі.

Проведено статистичну обробку результатів дослідження. Для визначення значущості розбіжностей між порівнюваними ознаками використовували критерій Стьюдента.

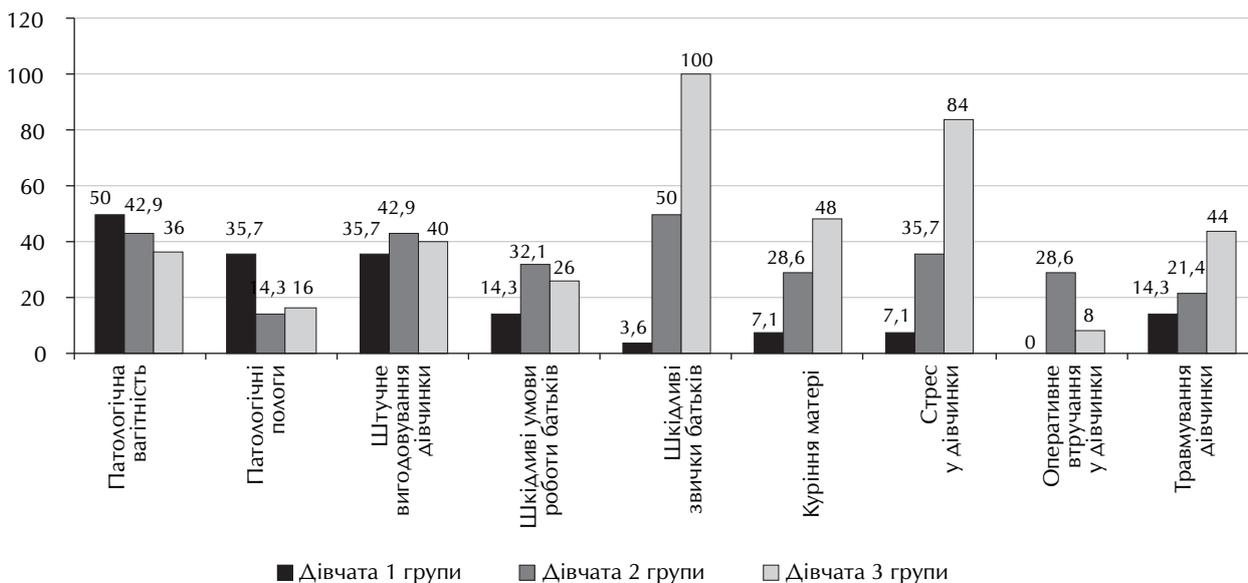

Рисунок. Порівняння частоти екзогенних та ендогенних факторів у сім'ях дівчат з олігоменореєю, %

Результати. Спадкову обтяженість щодо порушень репродуктивної системи виявлено з однаковою частотою у сім'ях дівчат з ОМ трьох груп (42,9 % у дівчат 1-ї групи, 42,9 % у дівчат 2-ї групи та 36,0 % у дівчат 3-ї групи), як і щодо розладів менструальної функції (64,3 % у дівчат 1-ї групи, 57,1 % у дівчат 2-ї групи та 60,0 % у дівчат 3-ї групи).

При порівнянні частоти екзогенних та ендогенних чинників у сім'ях дівчат з ОМ виявлено, що негативні чинники переважали в сім'ях дівчат 3-ї групи порівняно з сім'ями дівчат 1-ї групи: стрес у матері до настання та під час вагітності (36,0 та 14,1 %; $p < 0,05$), шкідливі звички батьків (100 і 50 %; $p < 0,01$), куріння матері до вагітності та в перші місяці вагітності (48,0 і 7,1 %; $p < 0,001$), стрес у дівчинки (84,0 та 7,1 %; $p < 0,001$), травмування дівчинки (44,0 і 7,1 %; $p < 0,001$) (рисунок).

Патологічну вагітність (гестоз, загроза переривання, нефропатія, фетоплацентарна недостатність) у матерів дівчат і штучне вигодовування дівчинки реєстрували з однаковою частотою в усіх групах.

При порівнянні частоти аналогічних чинників в сім'ях дівчат 2-ї та 1-ї груп встановлено, що шкідливі умови роботи частіше спостерігали в батьків 2-ї групи (50,0 і 14,3 %; $p < 0,01$), шкідливі звички батьків (50,0 та 3,6 %; $p < 0,001$), оперативне втручання в дівчат (28,6 і 0,0 %; $p < 0,001$).

У матерів дівчат 1-ї групи частіше мали місце патологічні пологи (35,7,0 %) порівняно з матерями дівчат 2-ї групи (14,3 %) і 3-ї групи (16,0 %).

Висновки. Згідно з результатами генеалогічного аналізу, проведеного в сім'ях дівчат з ОМ з урахуванням схильності до стресу та порушень адаптації, виявлено однакову частоту спадкової схильності до репродуктивних розладів і порушень менструальної функції в трьох групах порівняння.

З екзогенних та ендогенних чинників виявлено такі: стрес у матері до настання та під час вагітності, куріння матері до та в перші місяці вагітності, стрес у дівчинки, травмування дівчинки.